

Затверджено
рішення сесії
Нижньовербізької сільської
ради
№
Від

**Програма
«Утвердження функціонування української мови
як державної у всіх сферах суспільного життя
Нижньовербізької сільської територіальної громади
на 2026 рік»**

Замовник програми

головний спеціаліст відділу
освіти, молоді та спорту,
культури, туризму

Марія ОЛЕКСЮК

Керівник програми

заступник сільського голови
з питань діяльності виконавчих
органів ради

Ольга ОЛЕКСЮК

ПОГОДЖЕНО:

начальник фінансового відділу

Надія ІВАСЮК

ПАСПОРТ
Програми
«Утвердження функціонування української мови як державної
у всіх сферах суспільного життя Нижньовербізької сільської
територіальної громади на 2026 рік»

1. **Ініціатор розроблення Програми (замовник):** відділ освіти, молоді та спорту, культури, туризму Нижньовербізької сільської ради
2. **Розробник Програми:** відділ освіти, молоді та спорту, культури, туризму Нижньовербізької сільської ради
3. **Терміни реалізації Програми:** 2026 рік.
4. **Етапи фінансування Програми:** 2026 рік.
5. **Орієнтовні обсяги фінансування Програми:** в межах кошторисних
6. **призначень**

Роки	Орієнтовні обсяги фінансування, тис. грн.			
	Всього	в т. ч. за джерелами фінансування		
		обласний бюджет	інші місцеві бюджети	інші джерела
2026			в межах кошторисних призначень	—

6. Очікувані результати виконання Програми:

- забезпечення мовних прав і законодавчої обізнаності з обов’язками щодо державної мови жителів Нижньовербізької сільської територіальної громади та внутрішньо переміщених осіб;
- інформування надавачів та споживачів послуг про нормативне регулювання функціонування української мови як державної у відповідних сферах суспільного життя;
- підтримка якісного україномовного культурного продукту, створеного фізичними та юридичними особами, зареєстрованими в Нижньовербізькій сільській раді;

- обізнаність громадян щодо порядку застосування норм законодавства про державну мову у всіх сферах суспільного життя громади;
- зміцнення державного статусу української мови, вироблення дієвого механізму її захисту, розвитку та популяризації;
- підтримка бібліотечної справи, зокрема закупівля книг українською мовою, які сприятимуть підвищенню іміджу української мови ;
- активність жителів Нижньовербізької сільської територіальної громади у справі захисту мовних прав та промоції державної мови.

7. Терміни проведення звітності: відповідно до мети та завдань, визначених Програмою, замовник подає раді:

- звіт про результати виконання Програми за підсумками року – до 10 лютого наступного за звітним року;
- інформацію про хід виконання Програми – щоквартально до 15 числа місяця, наступного за звітним кварталом.

**Обґрунтування доцільності розроблення і прийняття
Програми
«Утвердження функціонування української мови як державної у всіх
сферах суспільного життя Нижньовербізької сільської територіальної
громади на 2026 рік»**

Вступ

Відновлення національної державності та інституційний розвиток України як демократичної правової й соціальної держави, необхідність відстоювати національний суверенітет у повномасштабній, хоч і неоголошеній офіційно війні з російською федерацією, вимагають зміцнення української мови у статусі державної та її утвердження в усіх сферах суспільного життя українців як основи єдиного інформаційного та культурного простору нашої країни. Потребу діяти у вказаному напрямку зумовлює також низка рішень, ухвалених центральними органами влади в Україні впродовж останніх років.

Програма «Утвердження функціонування української мови як державної у всіх сферах суспільного життя Нижньовербізької сільської територіальної громади на 2026 рік» (далі – Програма) розроблена відповідно до статей 10, 11, 53, 119 Конституції України, Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», Указу Президента України від 31.05.2018 № 156/2018 «Про невідкладні заходи щодо зміцнення державного статусу української мови та сприяння створенню єдиного культурного простору України», розпоряджень Кабінету Міністрів України від 17.07.2019 № 596-р «Про схвалення Стратегії популяризації української мови до 2030 року «Сильна мова – успішна держава», від 19.05.2021 № 474-р «Про схвалення Концепції Державної цільової національно-культурної програми забезпечення всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на період до 2030 року», Європейської культурної конвенції 1954 року.

Мова – не просто засіб людського спілкування та інтелектуального розвитку особистості, мова є визначальною ознакою держави та ідентичності нації, ментальним інструментом єдності української громадськості. За рівнем розвитку, володіння, ставлення до мови в країні визначається рівень свідомості громадян. Захист мови забезпечує також і національну безпеку та національні інтереси країни. Утвердження і розвиток української мови, яка згідно з Конституцією України є державною, – це та стратегічна мета, без реалізації якої неможлива подальша розбудова Української держави. Українська мова є невичерпним потенціалом для збереження культурного коду, самобутності та вікових надбань українського народу, за які ми відповідальні на даному історичному етапі.

Потреба в розробленні та прийнятті Програми зумовлена насамперед необхідністю безумовного визнання державної мови загальнонаціональною цінністю як населенням територіальної громади, так і внутрішньо переміщеними на її терени особами.

Ціннісний вимір державної мови залежить від якості культурного простору, в якому її вживають. Тож Програма покликана сприяти зростанню конкурентоспроможності та популярності україномовного культурного контенту, подоланню спричинених багатовіковою асиміляційною політикою колонізаторів і окупантів деформацій національного мовно-культурного і мовно-інформаційного простору. Лише забезпечення повноцінного функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя кожного регіону країни є гарантією збереження ідентичності української нації та зміцнення державної єдності України.

Програма створює належні умови для забезпечення і захисту мовних прав і потреб українців, зокрема можливості оволодіння державною мовою, використання її у всіх сферах суспільного життя, закупівлі комп'ютерних програм для органів місцевого самоврядування, підприємств, установ і організацій державної і комунальної форм власності, закладів та установ освіти, науки і культури з користувацьким інтерфейсом державною мовою, ведення державною мовою інтернет-представництва (в тому числі вебсайти, вебсторінки в соціальних мережах).

У Нижньовербізькій сільській територіальній громаді актуальною є цілеспрямована робота щодо забезпечення культури використання та чистоти державної мови в різних сферах суспільного життя: освіті, культурі, спорті та туризмі, медицині, інформаційному просторі, особливо торгівлі, промисловості, транспорті та побуті. Системне національно-патріотичне виховання передбачає формування шанобливого ставлення до державної мови, навичок її використання в публічній сфері та розуміння необхідності досконалого володіння нею.

Пропоновані в Програмі культурні, інформаційні, наукові, науково-практичні та просвітницькі заходи дібрані з урахуванням неминучих в умовах повномасштабної війни обмежень у фінансових, інформаційних та трудових ресурсах, однак ці заходи забезпечать зростання ролі української мови в публічній сфері, промоцію української мови та культури, формування в територіальній громаді цілісного національного україномовного простору, популяризацію української мови та україномовного продукту, формування національно-патріотичного виховання серед учнівської та студентської молоді, в тому числі внутрішньо переміщених осіб. Заходи Програми сприятимуть обізнаності жителів Нижньовербізької сільської територіальної громади з питаннями мовної політики в Україні.

Мета Програми

Метою Програми є забезпечення додержання конституційних гарантій щодо всебічного розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на території Нижньовербізької сільської територіальної громади, посилення її консолідуючої ролі, що сприятиме збереженню ідентичності української нації, державотворенню та забезпеченню територіальної цілісності й національної безпеки України.

Основні завдання Програми

- зміцнення державного статусу української мови, вироблення дієвого механізму її захисту, розвитку та популяризації;
- забезпечення дотримання посадовими і службовими особами органів місцевого самоврядування, іншими посадовими та службовими особами вимог закону щодо обов'язковості використання державної мови під час виконання своїх посадових обов'язків, недопущення її дискримінації;
- мотивування населення громади до вивчення, навчання та спілкування українською мовою, запровадження та реалізації відповідних проєктів;
- розроблення та відкриття мережі курсів з вивчення української мови (у тому числі дистанційних та онлайн-курсів) для різних категорій осіб, у тому числі на безоплатній основі, здійснення інших заходів щодо сприяння опануванню державної мови;
- сприяння запровадженню відкритих онлайн-курсів з історії української мови та культури.

Фінансове забезпечення Програми

Фінансове забезпечення Програми здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету, виходячи з можливостей дохідної частини бюджету Нижньовербізької сільської ради, а також за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством України.

Очікувані результати виконання Програми

Виконання завдань і заходів Програми дозволить:

- забезпечити умови практичного виконання статті 10 Конституції України та Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» щодо всебічного розвитку і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя області;
- покращити рівень функціонування української мови у всіх сферах суспільного життя громади;
- зміцнити комунікативний потенціал української мови та покращити мовну культуру населення громади;
- підтримувати наукові розробки, предметом дослідження яких є українська мова, література та культура;
- запровадити курси, відкриті онлайн-курси з історії, граматики, правопису, лексикології української мови та культури мовлення;

Організація і контроль за виконанням Програми

Координація виконання Програми покладається на відділ освіти, молоді та спорту, культури, туризму Нижньовербізької сільської ради, який звітує про хід виконання заходів Програми.